

Oponentura diplomové magisterské práce

Název: Malířská výzdoba ochozových kaplí v kostele sv. Bartoloměje v Kolíně

studentka BcA. Daniela Urbanová

Univerzita Pardubice, Fakulta restaurování
570 01 Litomyšl, Jiráskova 3

Vedoucí diplomové práce doc. Jaroslav Alt, akad. mal. a restaurátor

Garant teoretické práce PhDr. Blanka Altová, PhD.

Oponent Josef Coban, akad. mal. a restaurátor

Předmětem hodnocení je diplomová práce studentky BcA. Daniely Urbanové, jejíž náplní je restaurování části nástěnné malby a polychromovaných kamenných plastických prvků žebroví na klenebním poli pracovně označeném C nad jižní kolmou stěnou Řeznické kaple ve východní části kněžiště kostela sv. Bartoloměje v Kolíně. Autor maleb a polychromie není známý, vznikly pravděpodobně roku 1896 a naposledy byly opraveny mezi lety 1904 a 1910.

Diplomová práce se sestává z restaurátorského průzkumu (neinvazivního i invazivního), vlastního restaurování a vypracování restaurátorské dokumentace pro FR UP a příslušný orgán státní památkové péče. Součástí restaurátorského průzkumu jsou laboratorní průzkumy souvrství malby a omítkového podkladu (identifikace použitých pigmentů, pojidel malby, složení omítek, zjištění aktuálního zavlhčení omítek, salinity na povrchu malby, omítek i kamene žebroví), zkoušky čištění a stabilizace vodorozpuštěných solí a na základě všech zjištění z průzkumů i experimentálních zkoušek in situ vyhotovení návrhů postupu restaurátorských prací. Tento je východiskem pro vlastní restaurování nástěnných maleb a polychromií; byly mechanicky i chemicky očištěny, konsolidovány (včetně omítkových a kamenných podkladů), vodou rozpustné soli na povrchu stabilizované, defekty vytmeleny, na nich provedeny lokální rekonstrukce a barevné retuše na dalších defektech.

Součástí diplomové práce je rozsáhlá teoretická část, pojednávající o dobových zásadách památkové péče na konci 19. a začátku 20. století na základě doporučené literatury, dobového odborného tisku a neobvykle velkého množství archivních dokumentů, vztahujících se k činnosti architektů Josefa Mockera a Ludvíka Láblera při obnově interiéru kostela sv. Bartoloměje v Kolíně. V závěru této části diplomové práce je nástin koncepce restaurování dochovaných maleb a polychromie na plastických architektonických prvcích, zohledňující aktuální profesní etiku restaurování.

Studentka splnila zadaný náročný úkol v určeném rozsahu, k průběhu prací ani k jejich výsledku nemám žádné zásadní připomínky. Lze především ocenit, že ke zpevnění barevných a omítkových vrstev, částí kamenného klenebního a přízedního žebroví, stabilizaci vodorozpuštěných solí na povrchu restaurovaných maleb přistoupila zodpovědně, uvážlivě a teprve po řadě srovnávacích testů in situ a důkladném laboratorním průzkumu omítek s barevnými vrstvami včetně jejich pojidel. Systematickým a prozíravým přístupem při zadání úkolů technologům a analytikům zajistila studentka hladký a nerušený proces restaurování nástěnné malby v havarijním stavu.

Jak vyplývá z příložených kopií dokladů, byly pracovní postupy konzultovány a odsouhlaseny při kontrolních dnech na místě. Průběžně s nimi byli seznámeni zástupci majitele objektu a restaurovaného díla, investora restaurátorských prací, příslušného ústředního a územního odborného pracoviště NPÚ středních Čech. Jistou výhradu k finální části restaurování si přesto dovoluji vyjádřit, byť o této problematice byla jistě již vedena širší diskuse: domnívám se, že intenzita barevných retuší na poškozených iluzivně malovaných dekorativních rámových pásech a barevných povrchových úpravách kamenného žebroví by měla být přehodnocena již s ohledem na provedenou rekonstrukci navazujících dekorů na kolmé stěně. Zcela problematické je výrazné tonální odlišení retuší či lokálních rekonstrukcí na plastických prvcích, v důsledku čehož dochází k optickému narušení pevného architektonického členění klenby.

Všechny formální kroky před i při realizaci díla jsou provedené tak, jak to určuje zákon O státní památkové péči č.20/1987 Sb. v úplném znění pozdějších dodatků.

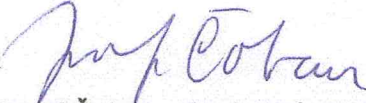

Dokumentace diplomové práce (tedy její dostupná elektronická podoba) je zpracovaná podle požadavků Fakulty restaurování Univerzity Pardubice; obsahuje všechny náležitosti, teoretickou i praktickou část diplomové práce a v přílohách grafické lokalizace typických defektů, výsledky všech provedených restaurátorských i laboratorních průzkumů.

Fotodokumentace restaurování nástěnné malby je systematická, na vybraných úsecích zaznamenává charakteristické defekty, všechny důležité pracovní postupy, jednotlivé a zásadní technologické etapy a stavy po restaurování. V závěru textové části restaurátorské dokumentace jsou uvedené použité materiály a doporučený ochranný režim pro dobré uchování díla.

Navrhuji hodnocení této diplomové práce **známkou výborná** s vědomím, že zadaný úkol byl náročný časově, organizačně i vlastní složitostí při praktickém provádění. Jedná se vlastně o pilotní projekt, kterým vyřešila studentka většinu problémů, vyskytujících se na obou dalších klenebních polích Řeznické kaple. Studentka řešila všechny problémy, vyskytující se při restaurování nástěnné malby. Domnívám se, že rozsah obou částí diplomové práce je přiměřeně velký, složitost a časová náročnost restaurátorských prací odpovídá požadavkům kladeným na závěrečnou magisterskou práci.

V Praze 24. 09. 2023

Josef Čoban, akad. mal. a restaurátor

Pošudek magisterské práce:

Daniela Urbanová, Malířská výzdoba ochozových kaplí v kostele sv. Bartoloměje v Kolíně, Universita Pardubice, fakulta restaurování 2013, 225 str. včetně příloh.

Při posuzování obsáhlé restaurátorské práce se omezím na obsáhlou historickou (teoretickou) část: prakticky zaměřené restaurátorské pasáže se vymykají mé kompetenci. Teoretická část je členěna do důkladné kapitoly, věnované dějinám a funkci kostela sv. Bartoloměje, do kratší kapitoly, věnované malířské výzdobě ochozových kaplí a konečně kratičkého výhledu o problematice současného restaurátorského zásahu v Řeznické kapli.

Autorka přistoupila k tématu s nevšedním zájmem a projevila pro historika zcela netypickou důkladnost při obsáhlé rešerši literatury a při vytěžení – z nemalé části nových, dosud neznámých a zajímavých archivních pramenů (!). Zasadila své téma do širokých kontextů jak historické povahy (srovnání s vývojem osudu katedrály sv. Víta v Praze, srovnání s kutnohorským chrámem sv. Barbory, výhledy do Německa a Rakouska), tak v druhé rovině do souvislostí oprav a úprav kolínského kostela v 19. století. Urbanová to sice nesignalizuje v obsahu práce, kde se soustředí k restaurování kostela a k vedoucím architektům (Josef Mocker a Ludvík Lábler), věnuje tu však poměrně rozsáhlou pozornost obecně a církevně politickým, komunálním i osobnostním aspektům renovačně restauračního projektu. Presentuje přitom solidní sečtělou jak v uměnovědné, tak i v ryze historické literatuře, a to včetně starších a velmi speciálních studií. Toto na studentku uměleckého oboru na magisterské úrovni opravdu hluboké porozumění procesům, za nichž bylo v 19. století rozhodnuto o způsobu restaurování chrámu, o jeho předpokladech, koncepčních vzorech, institucioním zajištění, finančním zázemí, ale i o klíčových osobnostech, které tehdy vstupovaly do osudu kostela, vytváří předpoklad k nepovrchnému porozumění problematice a přináší originální vklad do historicko-uměnovědné literatury tématu.

Práce samozřejmě nese stopy autorčiny nezkušenosti v psaní historicko-uměnovědných textů: výklad je tu sestaven a strukturován dílem chronologicky, dílem tématicky, autorka v něm přeskakuje, vrací se, mísí témata někdy i v rámci jediného odstavce atd. Jisté problémy má i s citační kulturou. Kdyby byla Urbanová studentkou dějepisných oborů, byl by to závažný problém, takto mne však situace jejího textu vede pouze k důraznému upozornění, že před případnou publikací výtahu z magisterské práce ve formě odborného článku, bude studii nutno důkladně restrukturalisovat a formálně kultivovat. V každém případě bych se ovšem za publikaci cenného příspěvku přimlouval!

Celkově hodnotím magisterskou práci Daniely Urbanové jako velmi dobrou a rád ji doporučuji k obhajobě.

Praha 22. 9. 2013

Prof. PhDr. Jiří Pešek, CSc.